

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Hæc regula aliaque Juris Canomici capitula exponuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

(ad 2.) est tamen nobis saepe obscurum, quid DEUS velit. Lex quoad se & ex parte DEI cognoscentis potest esse certa, quoad nos tamen incerta: nec ideo obligabit, nisi nobis sit sufficienter cognita & promulgata. (ad 3. & 5.) non sumus Titanes, qui DEO de cœli & terræ ac totius creaturæ dominio ac possessione velimus movere quaestionem. Supremum & antiquissimum Dominum quis nisi atheus dubitet? (ad 4.) pariter cum Catholicis & Catholicis quaesierunt, cum DEO nullus. (ad 6.) hominem manutenendum esse contra DEUM in possessione peccati mortalis verè nunquam cecidit in mentem hominum, nisi

forfan adversarii objicentis. Ad quid ergo hæc lamenta? nec reliqua absurda n. 4. objecta sunt majoris momenti. Nam licitum esse operari cum conscientia practicè (quod addendum fuisset Fagnano) dubia nemo ex nostræ sententiæ Authoribus unquam dixit. Effatum illud Pontificium, in dubiis tutiorem partem esse eligendam, ludibrio non exponitur, neque à frequentè praxi excluditur: quò modò autem sit intelligendum in allegatis autoritatibus SS. Canonum, mox art. seq. dicemus. Utrùm quaestiones ex regula possessionis sint rectè, vel, ut adversariis videtur, ridiculè decifæ, patebit ex §. 2. sequenti.

ARTICULUS IV.

Quomodo in dubiis sit tutior pars eligenda?

SUMMARIUM

1. Illa regula, quòd in dubiis sit pars tutior eligenda, non est tantum particularis, vel de consilio.
2. Sed etiam de præcepto in certa acceptione.
3. Respondetur ad c. ad audientiam, & alia de homicidio.
4. Respondetur ad c. illud de Cler. excomm.
5. Exponitur c. juvenis. de sponsalibus.
6. Exponitur c. inquisitioni. de sentent. excomm.
7. Respondetur ad Clement. Exciat.
8. Concordia diversarum Juris regularum.
9. Quid dicendum in dubio legis & censura?
10. Quid in dubio solutionis, depositi, perditii?
11. Quid in dubio obligationis ratione tenuis beneficii?
12. Quid in dubio, an beneficium vacaverit mensè Papali.
13. Quid in dubio etatis requisita pro SS. ordinibus, aut jejunio?
14. Quid in dubio legitimisationis?
15. Quid in dubio temporis pro inchoando, vel finiendo jejunio?
16. Quid in dubio peccati commissi, vel confessi?
17. Quid in dubio reservationis, vel jurisdictionis?
18. Quid in dubio baptismi, ordinationis, consecrationis?
19. Quid in dubio impedimenti?

§. I.

Hæc regula aliâq. Juris Canonici capitula exponuntur.

Volunt aliqui, hanc regulam juris continere solummodo consilium, non præceptum. Ita Suar. tr. 5. de censur. disp. 40. sect. 6. n. 9. Malderus l. 2. q. 19. a. disp. 87. Moura de incantat. op. l. sect. 1. c. 5. n. 2. Alii hanc regulam limitant ad casus in Jure expressos, quod Naldo & Viguero tribuit Diana t. 4. tra. 3. resolut. 3. Neutra opinio satisfacit. Non prima: quia sic ista regula non magis esset data pro dubiis, quam pro certis: cum etiam in certis, ubi pars utraque est tuta & recta, de consilio sit, facere, quod tutius, melius, perfectius est: atqui jura dant istam regulam pro sedandis & componendis conscientis dubiis, ad vitandâ graves remorsus conscientie: ergo. Non secunda: quia hæc regula in Jure traditur, ceu remedium universale pro componendis [ut dictum] dubiis conscientis: utie- R. P. Mez-g. Thesol. Schol. Tom. II.

nim frequentissimè contingit, conscientias fluctuare; ita pariter opus est regulâ quâdam universali, quâ conscientia dubitanti consulari.

Dico igitur cum Joan. à S. Thoma disp. 12. 2. a. 4. n. 12. & CæsarAugust. disp. 209. dub. 5. n. 114. aliisque, hanc regulam debite intellectam esse de præcepto. Intelligenda autem est primo, de parte tutiori, non comparativè per respectum ad partem tutam, sed adversativè per respectum ad alteram partem non tutam. Nam in parte non tuta est periculum peccandi: sed quisque tenetur vitare periculum peccandi: ergo tenetur eligere partem adversativè tutiorem, & relinquere partem non tutam, sed adversativè minus tutam. Quia vero nemo obligatur amplecti meliora, certiora, perfectiora; ideo non est præcepti, sed consilii sequi partem comparativè tutiorem. Intelligenda est secundo in dubio practico, quia in hoc una pars semper habet annexum periculum peccati formalis, quæ proinde relinqui debet. Tertio in dubio speculativo, priusquam ad illud vincendum, vel deponendum debita diligentia fuit adhibita; vel Quarto: Cùm non adest sufficiens ratio dubiam conscientiam prudenter & practicè deponendi; tunc enim sequens partem minus tutam committeret se periculo peccati. Quinto: Cùm electio partis tutioris expressè à jure præcipitur, ut in c. ad audientiam de homicidiis &c.

Unde etiam colliges, quid ad jura contra nostram sententiam adducta sit dicendum. Nam ad dictum c. ad audientiam. c. significasti. c. petitorio. de homicidiis. Respondeo i. cum Herinck propter reverentiam SS. ordinum & ministerii altaris specialiter constitui, ut tunc dubitans, an ex sua percussione sit secuta mors percussit, se gerat tanquam irregularem, non obstante possessione innocentia, quæ dispositio tanquam odiosa ad alios casus non debet extendi, siquidem odia restringi, & favores convenit ampliari, & in parvis benignior interpretatio est facienda. per Reg. 168. ff. de R. I. Afferit autem Summus Pontifex in prædictis capit. illam regulam, In dubiis &c. non tanquam legem necessariam hic & nunc ita statuendi, sed tanquam rationabile motivum illum irregularem declarandi, qui alium percussit, quamquam dubium esset, an ex ejus ictu obiisset.

R

Respon-

Responderi potest secundò cum Arriaga & Joa. Sanch. apud Boss. n. 1207. in illo dubio homicidii possessionem non stetisse pro libertate vulnerantis, sed potiùs pro lege irregularitatis; siquidem propter certum vulnus præsumptio potiùs erat pro lege contra vulnerantem. Unde cum dubium rationabiliter deponi non posset, meritò locum habuit illa regula: *In dubiis &c.*

4. Ad c. illud de *Cler. excomm.* Respondeo quòd Episcopus, de quo est mentio, fuerit practicè dubius de sua excommunicatione, nec fuerit bonæ fidei possessor suæ innocentia; quia partim se ex fama noverat excommunicatum, partim veritatis investigandæ diligentiam necdum adhibuerat.

5. Ad c. *juvenis de sponsal.* Respondeo, ibidem agi de valore sequentis matrimonii, quod in illo casu certius erat esse irritum, propter impedimentum publicæ honestatis; Unde Summus Pontifex non utitur voce *tutus*, sed *certius*, adeòque contrahens non erat bonæ fidei possessor matrimonii.

6. Ad c. *inquisitioni* Respondeo, ibidem agi de dubio matrimonii, ad quod vincendum vel deponendum necdum fuit adhibita sufficiens diligentia; unde conjunx pro debito petendo non poterat bonæ fidei possessionem prætere.

7. Ad *Clement. Exivi*, Respondeo primò. Si Summus Pontifex voluisset tutiorem sequi, debuisset de omnibus in Regula præceptivè contentis judicare, quòd obligent, cum hæc sit pars tutior, & tamen fecit contrarium. Respondeo secundò: ibidem supponi dubium practicum; cum enim Religiosi D. Francisci se censerent ad ea, quæ sub verbis imperativi modi, vel æquipollentibus in sua regula continentur, ex declaratione Nicolai III obligatos, & ex una parte difficile videretur, tot obligationes subire, ex altera verò non adesset sufficiens fundamentum, unam potiùs, quàm alteram materiam similibus verbis comprehensam eximendi, pro dubii declaratione ac conscientia tranquillitate obtinenda summam sedem adierunt: sicque partem securiorem, dubium juxta Summi Pontificis declarationem deponendo, elegerunt.

Ad auctoritatem D. Augustini negatur suppositum, quòd, qui titulo possessionis in favorem libertatis eligit partem comparativè minus tutam, eligit partem incertam: est enim certa & tuta. Adde, quòd S. P. loquatur de remedio poenitentia non nimium differendo, ex quo nihil contra nos inferitur.

8. Habet igitur locum illa regula: *In dubiis tutior pars est eligenda*; habet & ista: *In pari causa melior est conditio possidentis*: nec illa per istam destruitur. imò, ut Jo. à S. Th. d. loc. hoc ipso, quòd aliquis ex titulo possessionis vincat ac deponat dubium, partem tutiorem eligit: quia operari prudenter deposito dubio, est pars tuta, & adversativè tutior, quàm operari non deposito dubio, quod nunquam fit sine peccato. Utraque regula est utilis & sufficiens ad dubium deponendum, quibus accedit tertia: *ex duobus malis minus est eligendum*, quæ tunc deservit ad praxin, cum urget necessitas unum eligendi ex duobus, quorum utrumque habet repugnantiam cum lege, v. g. *negligere moribundum, vel die festivo neg-*

ligere Sacrum; tunc enim dubitans illam partem ex qua minor apparet convenientia, tenetur eligere; quia propter necessitatem operanti ex illa parte cessat legis obligatio. Ad istas regulas alia facili negotio reducantur; *ut in dubiis tutior pars est eligenda, quàm alicui; reducantur ad regulam de possessione. In obscuris minimè sequendum*: pertinet ad hanc; *Minus malum est eligendum. In obscuris respicimus id, quòd præsimilius est, vel plerumque fieri consuevit, pertinet ad illam; In dubiis tutior pars est eligenda.*

§. II.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò: *Invincibiliter dubitans tenetur ad præceptum, vel lex aliqua lata vel promulgata, non teneri tali præcepto.* Hæc riq. Sanch. l. 2. de matr. disp. 21. n. 36. Sui t. 5. in 3. p. disput. 40. sect. 5. hum. 15. tenet verò si certus de existentia legis solum dubitet, sine justa, rationabilis, abrogata: &c. Item de voto supra diximus. Ratio primi ex dictis est primò: quia lex non obligat, nisi legitime promulgata: sed in dubio non est legitime promulgata: ergo. Secundò: quia in dubio existentia legis, possessio, & præsumptio non est pro lege, sed pro libertate. Nam ante hoc dubium bonæ fidei possidebatur libertas, & dubium superveniens, quod solita diligentia vinci nequit, non tollit bonam fidem, ut probat Covarruv. 2. q. 2. p. 7. Tertiò: quia facta non presumuntur, nisi probentur: legislatio & promulgatio est quid facti: ergo. Quartiò: Lex introcibiliter ignorata non obligat: ergo nec invincibiliter dubia: quia invincibile dubium videtur æquivalere ignorantia invincibili. Ratio secundi est: quia circumstantia, quæ solent contrari actum, præsumuntur, & neganti incumbit onus probandi; unde si certum est præceptum, votum &c. præsumptio & possessio est pro præcepto, voto &c. adeòque obligat. Pariter si constitetur, censuram esse latam, dubium verò est, an superior habuerit causam sufficientem ad illam ferendam, censura ligabit, quia possessio stat pro obligatione censuræ, nec defectus circumstantia præsumitur, nisi probetur. Suar. l. 2. tr. 3. disp. 12. sect. 5. n. 7.

Inferes secundò. *Debitorem de debito certum, de solutione incertum, teneri ad solutionem: cum creditor sit in certa possessione sui juris.* At verò depositarium vel commodatarium si dubitet, an res deposita suâ culpa perierit, non teneri ad ejus restitutionem: quia restitutionis obligatio imponit culpam; culpa verò non præsumitur, donec probetur.

Inferes tertiò: *Beneficiarium dubitans, debet teneatur recitare Divinum Officium, eò quòd beneficium sit tenue, obligati ad illud recitandum quia beneficium, adeòque etiam annexa obligatio recitandi officium certa est: dubium verò est, an beneficiarius ob fructuum tenuitatem excusetur.* Vasquez t. 2. disp. 65. num. 11.

Inferes quartò. *Si sit dubium, utrum beneficium vacaverit mense Pontificis, vel Ordinarii, cum v. g. beneficiarius mortuus fuit circa octidiam noctem ultimæ diei Maji, qui supponitur*